

Het PDG-traject in het mbo: geschikt en noodzakelijk

Position paper MBO Raad over zij-instroom in het mbo

Mei 2022, vastgesteld door bestuur MBO Raad

De MBO Raad heeft ten aanzien van de herziening van het bevoegdheidstelsel eerder een inzet op hoofdlijnen geformuleerd (bijlage 1). Dit position paper is de uitwerking van één van de twee uitgangspunten uit die inzet: *De zij-instroomroute in het mbo moet zo aantrekkelijk mogelijk zijn*. De inhoud van het paper is een opbrengst van de klankbordgroep van de MBO Raad die zich met de herziening van het bevoegdheidstelsel bezighoudt, en is in november 2021 breder getoetst bij het netwerk van HR-directeuren en bij bestuurders tijdens de Regiobijeenkomst Werkgeverszaken. Dit paper moet in de eerste plaats gelezen worden als inzet van de MBO Raad bij nieuwe ontwikkelingen rondom (het wetgevingstraject over de inbedding en/of modernisering van) de route zij-instroom. Maar het spreekt voor zich dat de standpunten in dit paper ook meer algemeen (de herziening van) het bevoegdheids- en opleidingsstelsel raken.

We schetsen hieronder eerst kort de huidige praktijk van het PDG-traject. Daarna gaan we in op de zaken die we in die huidige praktijk willen behouden, om vervolgens aan te geven waar we kansen zien t.a.v. het PDG-traject in de toekomst.

Achtergrond: zij-instroom in het mbo

Zonder werkend systeem van zij-instroom krijgt het mbo met een groot docententekort te maken. Een groot deel van de startende docenten in het mbo is namelijk zij-instromer.¹ De praktijkervaring die deze zij-instromers meenemen is van essentieel belang voor mbo-scholen. Zij-instromers staan vanaf het eerste moment voor de klas en volgen daarnaast een opleiding of traject. Een zij-instromer in het mbo moet in principe binnen twee jaar aan de bekwaamheidseisen voor docenten voldoen. Dat kan via verschillende routes.² Zij-instromers kunnen ofwel (verkorte varianten van) de reguliere lerarenopleiding volgen die leiden tot een bachelor- of mastergraad en een onderwijsbevoegdheid (zij-instroom in brede zin) ofwel trajecten die niet leiden tot een bachelor- of mastergraad maar wel tot een onderwijsbevoegdheid of benoembaarheid in het mbo (zij-instroom in beroep). In dit position paper richten wij ons enkel op zij-instroom in beroep en specifiek op de PDG-route.³

¹ Zie o.a. ABF Research, in opdracht van SOM (2018). [Medewerkers in het mbo. Omvang en kenmerken van werkgelegenheid en dynamiek](#). Delft; en ABF Research, in opdracht van SOM (2021). [Personeelsmobiliteit in het mbo](#). Delft.

² Zie voor details over alle routes naar docentschap: Inspectie van het Onderwijs (2020). [Routes naar het leraarschap](#).

³ Een zij-instromer in het mbo kan ook een tweedegraads bevoegdheid halen via een zogenaamd zij-instroom in beroep (ZiB) traject. Dit traject is oorspronkelijk bedoeld voor het voortgezet onderwijs (zie [Besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs](#)) en leidt wel tot een tweedegraads bevoegdheid maar niet tot een bachelorgraad. De geschiktheidsprocedure voor het ZiB-traject verloopt anders dan die voor het PDG-traject. Het officiële getuigschrift bekwaamheidsonderzoek WPO/WPO BES/ WEC dat behaald wordt via het ZiB-traject is op dit moment niet vastgelegd in de WEB. Wel is in de aangepaste subsidieregeling zij-instroom van 23-02-2021

Bij de PDG-route naar docentschap in het mbo bepaalt het bevoegd gezag van een mbo-school of de zij-instromer (i) voldoende vakinhoudelijk bekwaam is om de inhoud van een vak te kunnen verzorgen en geschikt is voor het beroep van docent, en (ii) in staat is verantwoord les te geven en binnen twee jaar na benoeming of tewerkstelling tot docent te voldoen aan de pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen. Het bevoegd gezag van de mbo-school geeft de geschiktheidsverklaring af. De zij-instromer volgt vervolgens een PDG-traject voor de benodigde pedagogisch-didactische kennis, inzicht en vaardigheden. Het PDG-traject is een scholingstraject op bachelorniveau en duurt in de praktijk gemiddeld 18 maanden. Het PDG wordt uitgereikt door de examencommissie van de lerarenopleiding die eindverantwoordelijk is voor het PDG-traject. Een geschiktheidsverklaring in combinatie met een PDG leidt tot benoembaarheid tot docent in het mbo, maar niet in andere onderwijssectoren.

Anders dan het primair en voortgezet onderwijs werkt het mbo al jaar en dag met zij-instromers. Recent onderzoek laat zien dat er vanuit alle perspectieven tevredenheid is over het PDG-traject in het mbo en dat er geen wens of noodzaak is voor aanpassing van het traject.⁴ In het Landelijk Raamwerk PDG⁵ hebben aanbieders van PDG-trajecten, de hbo-lerarenopleidingen, samen met het mbo-veld afspraken gemaakt over de inhoud, vormgeving en organisatie van het PDG-traject. Daarnaast bevat het Raamwerk afspraken over de kwaliteit van en de randvoorwaarden voor het leren op de werkplek in de mbo-school (vastgelegd in het Kwaliteitskader zij-instroom mbo).

Uitgangspunt MBO Raad

Het PDG-traject en de geschiktheidsverklaring blijven in hun huidige vorm bestaan. Het wettelijk kader en de afspraken hierover in het Landelijk Raamwerk PDG blijven in stand.

Een traject waarbij zij-instromers die vakinhoudelijk bekwaam zijn enkel geschoold worden in pedagogisch-didactische vaardigheden is noodzakelijk voor zij-instromers die onderwijs verzorgen in een vak(gebied) waar geen passende lerarenopleiding voor is. Het huidige PDG-traject voorziet hierin. Wij zien geen reden voor aanpassing van dit traject: de kwaliteit van het mbo-onderwijs en mbo-docenten is op orde;⁶ bovendien is men tevreden over de kwaliteit van het PDG-traject (zie boven). Ook willen we het docententekort niet vergroten door drempels tot het docentschap via aanpassing van het PDG-traject te verhogen.

Behoud van het huidige PDG-traject en de geschiktheidsverklaring betekent concreet:

- dat er geen nieuwe en andere eisen aan toegang tot het PDG-traject worden gesteld (vakbekwaamheid, hbo-werk- en denkniveau, werkervaring);

(zie: [Staatscourant 2021, 8861 | Overheid.nl > Officiële bekendmakingen \(officielebekendmakingen.nl\)](#))

opgenomen dat het voor de hand ligt dat de zij-instromer in het mbo die een tweedegraads bevoegdheid via een ZiB-traject heeft behaald ook bekwaam geacht wordt voor de uitoefening van docentschap in het mbo (en dat er voor die zij-instromers ook subsidie aangevraagd kan worden).

⁴ Regioplan/ECBO (2021). [Zij-instroom po, vo en mbo](#). Amsterdam/'s-Hertogenbosch. Een aantal aandachtspunten t.a.v. het PDG-traject die in dit rapport benoemd worden, komen verderop in het position paper ter sprake.

⁵ Zie [Landelijk Raamwerk Getuigschrift Pedagogisch Didactische Scholing WEB \(PDG\)](#). Het Raamwerk dateert uit 2015 en is in 2020 geëvalueerd en geactualiseerd.

⁶ Zie o.a. de [Kamerbrief van 9 januari 2020](#) en bijbehorende stukken, waarin vanuit een meerjarig perspectief positief gesproken wordt over de kwaliteit in het mbo.

- dat de duur, de inhoud en het niveau van het PDG-traject gelijk blijven;
- dat het bevoegd gezag bepaalt of de deelnemer aan een PDG-traject vakinhoudelijk bekwaam is;
- dat het mbo absoluut en volledig buiten het stelsel van vakbevoegdheden blijft zoals dat bestaat in het vo (zie het kader hieronder en bijlage 2); noodzakelijkerwijs kan het daarom ook niet zo zijn dat geschiktheidsverklaringen worden gekoppeld aan een specifiek vak of domein.

Onder geen beding willen wij een (verkapt) systeem van vakbevoegdheden in het mbo!

- Het systeem van vakbevoegdheden is niet werkbaar voor het mbo, omdat het mbo een kwalificatiestructuur (of beroepenstructuur) en geen vakkenstructuur kent.
- De in het vo gebruikte constructie met verwantschapstabellen is niet realiseerbaar in het mbo, omdat er veel mbo-opleidingen zijn die geen equivalent kennen in het hbo.
- Een dekkend aanbod van lerarenopleidingen voor het mbo is geen haalbare kaart, o.a. omdat lerarenopleidingen niet snel genoeg kunnen inspelen op de veranderingen en ontwikkelingen op de arbeidsmarkt waarvoor het mbo opleidt.

Zie bijlage 2 voor een uitgebreidere onderbouwing van deze stellingen.

Betere doorstroommogelijkheden

Het is van groot belang dat docenten met een PDG goede doorstroommogelijkheden hebben. Iedere vakbekwame docent met een afgerond PDG dient daarom via stapeling en/of vrijstelling een goed perspectief te krijgen op het halen van een bachelordiploma. In dit licht ondersteunen wij de ingezette beweging van de VH en de UNL om lerarenopleidingen te flexibiliseren⁷ en denken wij volop mee over flexibele en stapelbare lerarenopleidingen.

Hoge kwaliteit

Uiteraard blijven wij gezamenlijk met de lerarenopleidingen inzetten op hoge kwaliteit van het PDG-traject, zonder dat daarvoor wet- of regelgeving aangepast hoeft te worden. De toelatingseisen tot een PDG-traject zoals opgenomen in het Landelijk Raamwerk PDG kunnen beter getoetst worden. Denk bijvoorbeeld aan een onafhankelijke of meer gereguleerde controle op het aantonen van hbo-werk- en denkniveau via een assessment. Ook de naleving van andere afspraken in het Raamwerk, zoals de facilitering van zij-instromers (zie het *Kwaliteitskader zij-instroom mbo*), kan beter worden geborgd. Bovendien willen wij het gesprek aangaan over een scherper onderscheid tussen verantwoordelijkheden en regie op het proces van het bevoegd gezag van de mbo-school enerzijds en van de lerarenopleiding anderzijds.

Met het oog op de toekomst

Er moet meer differentiatie in en naast het PDG-traject mogelijk worden, bijvoorbeeld met (aanvullende) modules die inwisselbaar zijn bij de lerarenopleiding.⁸ Als sector zijn wij bereid om een

⁷ Zie het [Bestuursakkoord Flexibilisering lerarenopleidingen](#) dat de minister van OCW in oktober 2020 met de VH en de VSNU (nu UNL) afsloot.

⁸ Ter inspiratie: onlangs is er in opdracht van de btg entree van de MBO Raad in samenwerking met een paar hogeschole een aantal modules ontwikkeld ten behoeve van professionalisering van docenten bij entree-opleidingen. De modules zijn gebaseerd op kwalificatie-eisen uit de [Handreiking voor docenten en onderwijsteams die onderwijs verzorgen aan jongeren en \(jong\)volwassenen in een kwetsbare positie \(in entree\)](#).

uitspraak te doen over de plaatsing van zij-instromers in een lerarenopleiding: als er een passende tweedegraads (of eerstegraads) lerarenopleiding bestaat voor het (vak)gebied waarin de zij-instromer onderwijs gaat verzorgen, dan heeft plaatsing in deze lerarenopleiding de voorkeur boven het PDG-traject (uitzonderingen daargelaten). Harde voorwaarde hiervoor is wel dat de lerarenopleidingen goed voorbereiden op lesgeven in het mbo, én dat de lerarenopleidingen anders georganiseerd worden zodat het traject naar een tweedegraads (of eerstegraads) bevoegdheid niet heel veel langer is dan een PDG-traject. Zolang de lerarenopleidingen dus niet herzien zijn, is een aanpassing van het huidige systeem in het mbo wat ons betreft niet mogelijk.

Het is wenselijk dat deze en vergelijkbare modules civiel effect krijgen en in of naast het PDG-traject gevolgd kunnen worden.

BIJLAGE 1

Inzet MBO Raad op hoofdlijnen t.a.v. herziening bevoegdheidsstelsel (mei 2020)

Uitgangspunten

- Er moet in de herziening voldoende ruimte zijn voor de eigenheid van het mbo (denk aan de nauwe samenwerking met het bedrijfsleven, en de kwalificatiestructuur i.p.v. vakkenstructuur). Zo moeten het vo en mbo niet over één kam geschoren worden.
- De zij-instroomroute in het mbo moet zo aantrekkelijk mogelijk zijn (een groot deel van de startende docenten in het mbo is zij-instromer).

Wat willen we behouden?

- De huidige bevoegdheid van werkgevers in het mbo om de geschiktheid van nieuwe docenten te bepalen, blijft in stand (bevoegd gezag bepaalt of iemand vakinhoudelijk bekwaam is en geeft geschiktheidsverklaring af).
- Docenten blijven breed inzetbaar doordat het mbo niet werkt met (geclusterde) vakbevoegdheden. Het mbo kent geen vakkenstructuur zoals het vo, maar een kwalificatiestructuur.
- Er is één brede pedagogisch-didactische *bevoegdheid* in het mbo die geldt voor alle opleidingen en voor alle niveaus. Er is mogelijk wel differentiatie in *bekwaamheden* waardoor specialisatie mogelijk wordt.

Wat willen we veranderen?

- Door in te blijven zetten op meer regionale netwerken en samenwerkingsverbanden rondom het opleiden en professionaliseren van onderwijspersoneel (samen opleiden), werken we in gezamenlijkheid met de lerarenopleidingen aan verdere versterking van de positie van het mbo in de lerarenopleidingen. Concreet gaat het om het (nog) beter afstemmen met en laten aansluiten op het mbo van het curriculum van de lerarenopleidingen, en het verbreden van de kennis over het beroepsonderwijs onder de lerarenopleiders. Geborgd moet worden dat het mbo een rol heeft bij de beoordeling van de stage en de examinering (vgl. samenwerking mbo-onderwijs en leerbedrijven).
- We zetten in op ondersteuning van de VH bij hun beweging om meer maatwerk en flexibiliteit te bieden. Door de lerarenopleidingen (nog) flexibeler in te richten en door (nog) meer aandacht te besteden aan wat mensen al kennen en kunnen, d.w.z. maatwerktrajecten gebaseerd op EVC's en vrijstellingen (voorbeeld: hybride docentschap), wordt de aantrekkelijkheid van de zij-instroomroute naar docentschap vergroot.
- De inzet van pabo-afgestudeerden in het mbo, en de mobiliteit van docenten tussen vmbo en mbo wordt gestimuleerd door barrières weg te nemen. Voor deze groepen moet het gemakkelijker worden om in het (v)mbo aan de slag te gaan.
- Er komen ruimere mogelijkheden voor de inzet van medewerkers vanuit het bedrijfsleven binnen het mbo. Er komt een nieuwe 'tussenvorm' van docentschap of 'categorie' docent (eventueel: 'hybride docent') die tussen een docent/instructeur en een praktijkopleider inzit. Het gaat om medewerkers die contractueel zowel aan een (leer)bedrijf als aan een mbo-school verbonden willen blijven. Van deze medewerkers wordt een passende set aantoonbare pedagogisch-didactische bekwaamheidseisen gevraagd. Deze medewerkers worden ingezet voor de onderdelen van het curriculum die een hoog vaktheoretisch karakter hebben.

- 'Gastdocentschap' (wellicht is een andere term passender) wordt verruimd van gemiddeld 4 uur per week op jaarbasis, naar 6 of 8 uur per week op jaarbasis. *[Dit punt is inmiddels bereikt: gastdocentschap is per 1 september 2020 mogelijk voor maximaal gemiddeld 6 klokuren in de week op jaarbasis ([WEB](#) artikel 4.2.1 lid 6).]*

BIJLAGE 2

Rechtvaardiging voor de afwijkende zij-instroomtrajecten in het mbo

Het mbo kent een andere regeling ten aanzien van zij-instroom dan het vo (en po). Dit is het directe gevolg van de vrijheid die mbo-scholen hebben om hun onderwijsprogramma's vorm te geven en de op het beroepenveld gerichte kwalificatiestructuur in het mbo. Dit wordt hieronder toegelicht.

Benoembaarheid of bevoegdheid en de vakkenstructuren in vo en mbo

Middelbaar beroepsonderwijs

De [Wet educatie en beroepsonderwijs](#) (WEB) is een kaderwet. Er zijn geen kerndoelen of curriculumvoorschriften in de wet opgenomen maar slechts de opdracht voor de vorming van een *kwalificatiestructuur*. Er zijn bijna 500 *kwalificaties* (beroepen) waarvoor wordt opgeleid. Opleidingen voor eenzelfde beroepengroep hebben een vergelijkbare basis en worden samen opgenomen in één *kwalificatiedossier*. Dit zorgt ervoor dat er ongeveer 180 kwalificatiedossiers zijn. Kwalificatiedossiers beschrijven de eisen waaraan een student moet voldoen om diens diploma te behalen. Elk dossier bevat één of meer kwalificaties en iedere kwalificatie leidt tot een diploma. Naast het beroepsgerichte onderdeel zijn er ook generieke eisen in het kwalificatiedossier opgenomen. Dit zijn de eisen met betrekking tot Nederlandse taal, rekenen, loopbaan en burgerschap en Engels.

De route naar benoembaarheid in het mbo loopt in eerste instantie via de lerarenopleiding. Met het behalen van een eerste- of tweedegraads onderwijsbevoegdheid voor het voortgezet onderwijs is iemand ook benoembaar als docent in het gehele mbo. Een groot deel van de startende docenten in het mbo heeft echter niet een eerste- of tweedegraads lerarenopleiding afgerond, maar start als zij-instromer. Zij-instromers staan vanaf het eerste moment voor de klas en volgen daarnaast een opleiding of traject. Een zij-instromer in het mbo moet in principe binnen twee jaar aan de bekwaamheidseisen voor docenten voldoen. Dat kan via verschillende routes. Zij-instromers kunnen ofwel (verkorte varianten van) de reguliere lerarenopleiding volgen die leiden tot een bachelor- of mastergraad en een onderwijsbevoegdheid (zij-instroom in brede zin) ofwel trajecten die niet leiden tot een bachelor- of mastergraad maar wel tot een onderwijsbevoegdheid of benoembaarheid in het mbo (zij-instroom in beroep). Onder zij-instroom in beroep valt de PDG-route, die specifiek is voor het mbo. Bij deze route bepaalt het bevoegd gezag van een mbo-school of de zij-instromer voldoende vakinhoudelijk bekwaam is om de inhoud van een vak te kunnen verzorgen. De zij-instromer volgt vervolgens een pedagogisch-didactisch scholingstraject (PDG) dat ervoor zorgt dat hij of zij de benodigde pedagogisch-didactische bekwaamheden heeft. Het traject wordt afgerond met een [WHW](#)-diploma (maar dit is geen bachelor).

Voortgezet onderwijs^{9,10}

Vorbereidend middelbaar beroepsonderwijs (vmbo)

Er zijn vier leerwegen in het vmbo: de theoretische leerweg (vmbo-tl), de gemengde leerweg, de kaderberoepsgerichte leerweg (vmbo kader) en de basisberoepsgerichte leerweg (vmbo basis). De theoretische leerweg kent 4 profielen: Economie, Landbouw (Groen), Techniek, Zorg en Welzijn. De

⁹ Deze tekst beoogt op hoofdlijnen de situatie in het vo en te beschrijven en mist daardoor de details die de complexiteit van het bevoegdheidstelsel recht doen. Het beeld dat geschetst wordt klopt inhoudelijk wel.

¹⁰ Zie o.a. Rijksoverheid.nl ([vmbo](#), [havo](#), [vwo](#), [onderwijsbevoegdheden](#)).

basisberoepsgerichte, kaderberoepsgerichte en gemengde leerweg kennen 10 profielen: Bouwen, wonen en interieur (BWI), Dienstverlening en producten (D&P), Economie en ondernemen (E&O), Horeca, bakkerij en recreatie (HBR), Maritiem en techniek (MaT), Media, vormgeving en ict (MVI), Mobiliteit en transport (M&T), Produceren, installeren en energie (PIE), Zorg en welzijn (Z&W) en Groen. Elk profielprogramma in alle leerwegen bestaat uit een gemeenschappelijk deel, een profieldeel en een vrij deel. Binnen de profielen is het aantal vakken beperkt.

Havo & vwo

De vakken die leerlingen in de tweede fase volgen zijn in drie categorieën in te delen: de vakken in het gemeenschappelijk deel, de vakken in het profieldeel – onderverdeeld in verplichte profielvakken en profielkeuzevakken –, en een keuzevak in het vrije deel (keuze-examenvak). De vakken die de leerlingen in het profieldeel volgen zijn afhankelijk van de profielkeuze die leerlingen maken. In de tweede fase kunnen leerlingen kiezen uit vier profielen: Cultuur en maatschappij, Economie en maatschappij, Natuur en gezondheid, Natuur en techniek. Het keuze-examenvak kiezen leerlingen uit één van de vakken die de school als keuzemogelijkheid aanbiedt. Ter illustratie is hieronder de vakkenstructuur van het profiel Economie en maatschappij opgenomen.¹¹ In de vakkenstructuur van andere profielen zijn uiteraard andere vakken opgenomen. Maar het totale aantal vakken blijft beperkt.¹²

De verplichte vakken in het profiel Economie en Maatschappij

HAVO [1]		VWO	
Vak	Studielast	Vak	Studielast
Wiskunde A (of B) [4]	320 (360)	Wiskunde A (of B) [2]	520 (600)
Economie	400	Economie	480
Geschiedenis	320	Geschiedenis	440

In het onderstaande schema staan de vakken waaruit een leerling kan kiezen. De leerling moet in dit profiel één profielkeuzevak kiezen. De school hoeft niet al deze vakken aan te bieden, maar minimaal één.

Profielkeuzevakken in het profiel Economie en Maatschappij

HAVO [3]		VWO	
Vak	Studielast	Vak	Studielast
Moderne vreemde taal	400	Moderne vreemde taal	480
Aardrijkskunde	320	Aardrijkskunde	440
Maatschappijwetenschappen	320	Maatschappijwetenschappen	440
Management en Organisatie	320	Management en Organisatie	440

¹¹ Zie: [De vakken in het profiel Economie en Maatschappij - SLO](#).

¹² Via deze [link](#) zijn de vakkenpakketten van de overige profielen te vinden.

Voor het vo zijn er drie onderwijsbevoegdheden: eerstegraads onderwijsbevoegdheid, tweedegraads onderwijsbevoegdheid en beperkte tweedegraads onderwijsbevoegdheid. Met een tweedegraads bevoegdheid mag je lesgeven aan het vmbo, mbo, praktijkonderwijs en de *onderbouw* van havo en vwo. Met een eerstegraads bevoegdheid mag je bovenop het tweedegraads gebied ook lesgeven in de *bovenbouw* van havo en vwo. Met een beperkte tweedegraads bevoegdheid mag je lesgeven aan vmbo-tl en de onderbouw van havo en vwo.

De beperkte tweedegraads bevoegdheid kan worden behaald via een educatieve minor/module aan de universiteit. De eerstegraads en tweedegraads bevoegdheden kunnen worden behaald via een volledige lerarenopleiding, een kopopleiding¹³ of een ZiB-traject¹⁴. Voor de verschillende routes zijn verschillende toelatingsvoorwaarden gesteld. De reguliere lerarenopleidingen vragen havo- of vwo-diploma's. Voor het volgen van een kopopleiding en een educatieve minor/module is een aan het vak verwant hbo- of wo-diploma nodig. Voor de kopopleiding en de educatieve minor/module wordt door de lerarenopleiding gewerkt met verwantschapstabellen en voor het ZiB-traject werkt de lerarenopleiding met een geschiktheidsonderzoek.¹⁵ Voorwaarde voor een positieve uitkomst van dit onderzoek is dat reeds een vakverwant hbo- of wo-diploma is behaald.

Alle aangeboden opleidingen en trajecten zijn gericht op de vakken die in het curriculum in het vo zijn voorgeschreven. De dekking van opleidingen/trajecten tot bevoegdheid t.o.v. het aantal vakken in het vo ligt daardoor op 100%. Voor elk vak bestaat een lerarenopleiding en/of een vakverwante hbo- of wo-opleiding die toelating tot een kopopleiding, ZiB-traject of educatieve minor/module geeft.

Noodzaak PDG-traject

Bovenstaande leidt tot vier essentiële verschillen tussen het mbo enerzijds en het vo en de bevoegdhedenstructuur gekoppeld aan vakken die daar van toepassing is anderzijds. Deze verschillen maken het onmogelijk en onwenselijk om deze bevoegdhedenstructuur ook van toepassing te laten zijn op het mbo.

1. Doordat er geen kerndoelen, vakken of curriculumvoorschriften in de WEB zijn opgenomen is het aan ieder onderwijsteam in het mbo om een onderwijsprogramma te schrijven waarbij een eigen vakkenstructuur wordt uitgewerkt waarin alle kwalificatie-eisen zijn opgenomen. Daarbij kunnen beroepsgerichte en algemeen vormende eisen in een vak worden samengevoegd of gescheiden worden aangeboden. Dat maakt dat dezelfde opleiding aan iedere mbo-instelling mogelijk een

¹³ Een kopopleiding is een verkorte opleidingsvariant van de tweedegraads lerarenopleidingen met de nominale studieduur van één jaar (60 ETCS).

¹⁴ Zie [Besluit zij-instroom leraren primair en voortgezet onderwijs](#).

¹⁵ In de [Regeling verwantschapstabel educatieve minor](#) is geregeld welke getuigschriften van bacheloropleidingen in combinatie met de educatieve minor de bevoegdheid verlenen tot het geven van bepaalde vakken. Er kan nu dus geen verklaring van bekwaamheid afgegeven worden aan studenten van wie hun vooropleiding niet is opgenomen in de verwantschapstabel, maar die inhoudelijk over voldoende bagage beschikken om leraar te worden in een bepaald schoolvak. Er ligt momenteel een wetsvoorstel ter internetconsultatie voor (zie [hier](#)) waarin wordt voorgesteld om de verantwoordelijkheid voor de beoordeling van de verwantschap van de vooropleiding bij de universiteiten te beleggen, zodat de individuele opleidingsroute van de student meegewogen kan worden bij het afgeven van een verklaring van bekwaamheid die leidt tot een bevoegdheid voor het geven van onderwijs. Het voorstel is m.a.w. om niet langer in de Regeling verwantschapstabel educatieve minor vast te leggen met welke vooropleiding een student die een minor heeft afgerond voldoet aan de bekwaamheidseisen voor een bepaald schoolvak (afschaffen verwantschapstabel).

ander vakkenpakket kent. Hierdoor is het in het mbo dus niet mogelijk om te werken met het concept van vakbevoegdheid. Ook het concept van bredere bevoegdheden zoals een 'bevoegdheid techniek' is niet realiseerbaar omdat de mbo-opleidingen te specifiek op een beroep gericht zijn. Zo heeft het beroep lasser bijvoorbeeld te weinig raakvlakken met het beroep automonteur (beide techniek) om tot gedeelde kernbekwaamheden te komen. Vakbevoegdheid op het niveau van het kwalificatiedossier zou eventueel kunnen, maar dat zou leiden tot 180 'vakbevoegdheden'. Dit is niet wenselijk, zeker als onderstaande punten ook meegewogen worden.

2. Bij de 500 kwalificaties (beroepen) die in het mbo worden aangeboden, zitten veel beroepen die geen equivalent kennen in het hbo. Voor veel opleidingen is het mbo eindonderwijs (voorbeeld: kapper, lasser, monteur, etc.). Dit betekent dat de benodigde vakbekwaamheid voor het lesgeven in het mbo niet (enkel) kan worden aangetoond door een hbo- of wo-getuigschrift. De in het vo gebruikte constructie met verwantschaps- of conversietabellen met bijbehorende kopopleidingen is in het mbo dus niet realiseerbaar.
3. Daarnaast is er door de beroepsgerichte curricula in het geheel geen dekkend aanbod aan lerarenopleidingen. Voor de beroepsgerichte vakken bestaat meestal geen lerarenopleiding die de student (d.w.z. docent in opleiding) ook de benodigde vakbekwaamheid bij kan brengen. Er is dus een route naar benoembaarheid in het mbo nodig die niet afhankelijk is van het aanbod van de lerarenopleidingen.
4. Tot slot leidt het mbo anders dan het po en vo studenten op om direct inzetbaar te zijn in het bedrijfsleven en de dienstverlening. De kennis en bekwaamheden die de arbeidsmarkt vraagt van mbo-studenten veranderen snel en door nieuwe technologieën verandert het beroepsbeeld snel. Dit betekent dat ook de curricula snel moeten kunnen worden aangepast en dat de inhoudelijke eisen ten aanzien van de beroepsgerichte vakbekwaamheid van een docent snel moeten kunnen worden aangepast. Lerarenopleidingen kunnen hier niet snel genoeg op inspelen. Het instrument van de geschiktheidsverklaring voor beroepsgerichte vakken waar geen lerarenopleidingen zijn, blijft daarom noodzakelijk voor het bevoegd gezag om te kunnen sturen op kwaliteit.

Door deze discrepantie tussen het vo en het mbo is de systematiek van geschiktheidsverklaringen (als in: verklaring dat de zij-instromer vakbekwaam is) en het pedagogisch-didactisch getuigschrift (als in: een leergang pedagogiek en didactiek voor de reeds vakbekwame zij-instromer die niet bij een lerarenopleiding terecht kan of voor wie een volledige lerarenopleiding niet passend is) ontwikkeld. Van deze systematiek kan niet afgestapt worden zonder dat de vier beschreven verschillen eerst zijn weggenomen. En dit laatste is in de praktijk niet realiseerbaar.